

Elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatást nyújtók ellenőrzése

2010. évi beszámoló

Bevezetés

Az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény (Eat.) 20. §-a alapján a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság ellátja a Magyarországon lakóhellyel, vagy székhellyel rendelkező, elektronikus aláírással kapcsolatos nyilvános szolgáltatást nyújtók (a továbbiakban: szolgáltatók) hatósági felügyeletét. Az Eat. alapján a Hatóság a szolgáltatók, illetve szolgáltatásokon túl az elektronikus aláírási szakértők, valamint az elektronikus aláírási termékek tanúsítását végző szervezetek vonatkozásában is felügyeleti jogkört gyakorol. A Hatóság szervezetén belül a nevezett felügyeleti tevékenységeket az E-szolgáltatás-felügyeleti osztály látja el.

A Hatóságnak az elektronikus aláírással kapcsolatos feladat- és hatásköréről szóló 45/2005 (III. 11.) számú Korm. rendelet 7. §-a alapján a Hatóság a szolgáltatók ellenőrzéséről, valamint az annak során szerzett tapasztalatairól az adatvédelemre vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek figyelembevételével minden évben éves összesítő jelentést készít, amelyet a tárgyévet követő év április 30-ig nyilvánosságra hoz.

A felügyelet célja annak biztosítása, hogy a szolgáltatók működése megfeleljen az Eat.-ban, valamint más releváns jogszabályokban, illetve a szolgáltatók által teljesíteni vállalt szabályzatokban és általános szerződési feltételekben foglalt követelményeknek.

Ennek biztosítására a Hatóság az Eat. 20. § (2) bekezdése alapján helyszíni ellenőrzést is végezhet, az ellenőrzéshez szükséges helyiségekbe beléphet, iratokat, adathordozókat, tárgyakat, munkafolyamatokat vizsgálhat meg, illetve a szolgáltató jelen lévő képviselőjétől és alkalmazottjától felvilágosítást kérhet. A Hatóság az Eat. 20. § (4) bekezdése alapján, évente legalább egyszer átfogó ellenőrzést végez azoknál a szolgáltatóknál, amelyek minősített szinten nyújtanak szolgáltatást.

Amennyiben a Hatóság bejelentés alapján, vagy piacfelügyeleti tevékenysége során nem megfelelést észlel a szolgáltató működésében, az Eat. 21-23 § szerinti intézkedéseket, illetve szankciókat alkalmazhatja.

A beszámolóban szereplő grafikonok alapadatai, illetve további statisztikai adatok a következő Internet címen érhetők el:

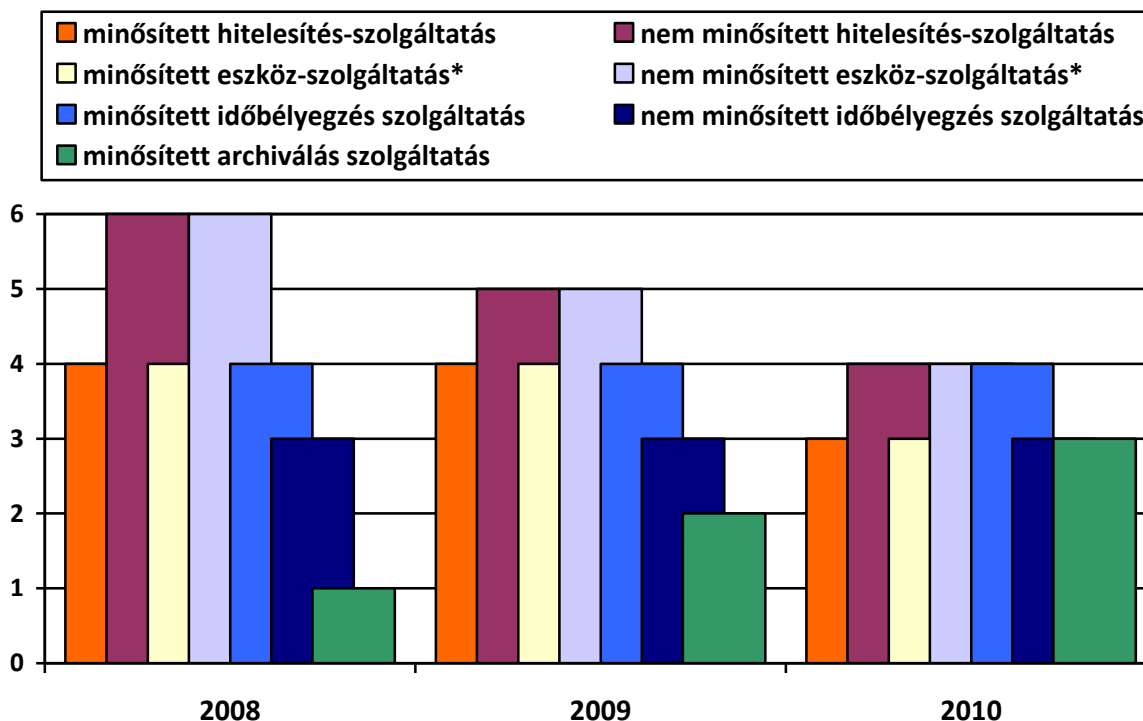
<http://www.nmhh.hu/dokumentum.php?cid=26344>

http://www.nhh.hu/hirk_stat/fejezet.nhh?&fejezet=6&nyelv=0

A 2010. év során végzett piacfelügyeleti tevékenység

1. A szolgáltatások nyilvántartásával kapcsolatos feladatok

A 2010. évben új szolgáltató nyilvántartásba vételére nem került sor. A már működő szolgáltatók által nyújtott szolgáltatások köre azonban változott.

* eszköz-szolgáltatás: aláírás-létrehozó eszközön az aláírás-létrehozó adat elhelyezése

A Magyar Telekom Nyrt. 2009. december 15-én jelentette be a Hatóságnak, hogy minősített és nem minősített hitelesítés-, illetve aláírás-létrehozó adat elhelyezése az aláírás-létrehozó eszközön szolgáltatását meg kívánja szüntetni, és kérte a nyilvántartásból ezek törlését. A minősített időbélyegzés szolgáltatást tovább folytatta. A befejezett hitelesítés-szolgáltatáshoz kapcsolódó adatok és nyilvántartások Eat. 16. § (2) bekezdés szerinti megőrzésére a NetLock Kft.-vel kötött megállapodást. A működés befejezésével kapcsolatos utóellenőrzések elvégzésére, valamint az eljárás lezárására már 2010. évben került sor.

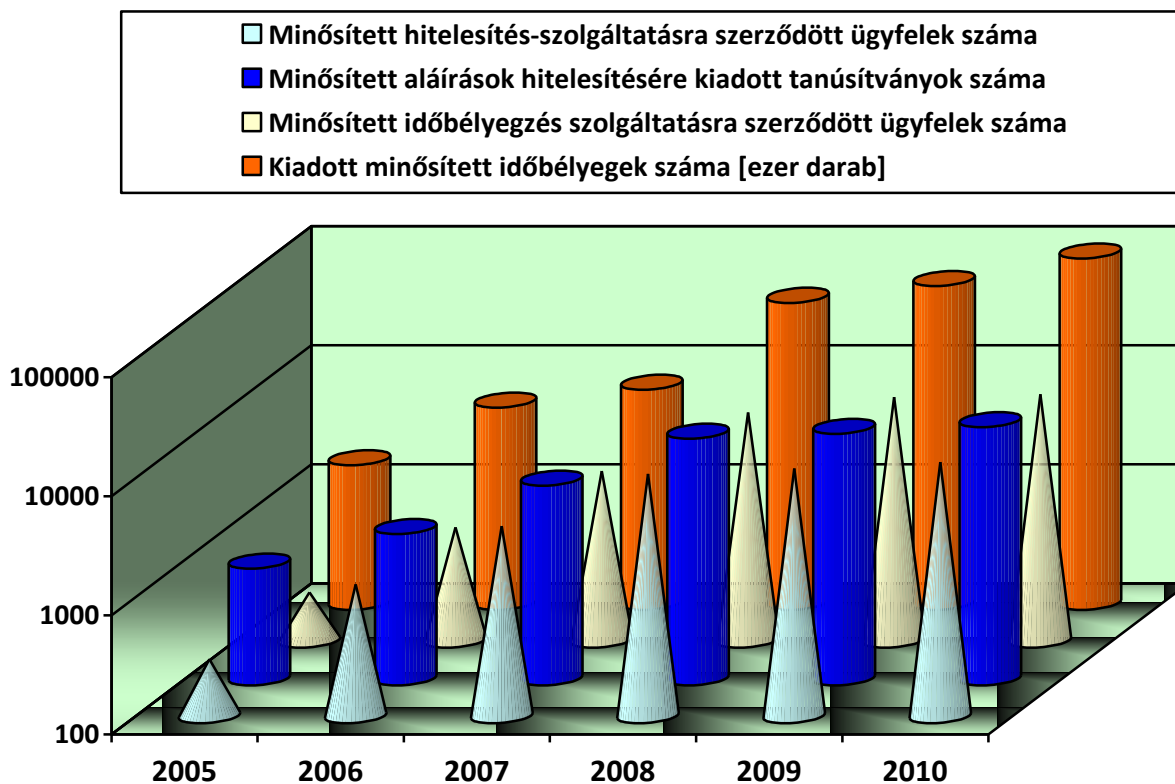
A NetLock Kft. 2010. július 30-án jelentette be, hogy az elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatásainak körét a minősített elektronikus archiválás szolgáltatás nyújtásával kívánja kiegészíteni. A Hatóság 2010. augusztus 30-án kibocsátott határozatával vette nyilvántartásba a szolgáltatást, amelynek nyújtását a szolgáltató 2010. december 15-én kezdte meg. A Hatóság az Eat. 20. § (3) bekezdése szerinti felügyeleti ellenőrzést harminc napon belül lefolytatta és a feltárt eltérések megszüntetésére a szolgáltatót felhívta. Az

egyeztetett feladatok teljesítésére a szolgáltató részéről, továbbá a kapcsolódó hatósági utóellenőrzésekre az előre meghatározott ütemezésnek megfelelően 2011. első félévében kerül sor.

A Hatóság az elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtók bejelentése alapján számos esetben elvégezte a szolgáltatásokhoz kapcsolódó módosított nyilvános dokumentumok jogszabályi megfelelőségére vonatkozó vizsgálatát és a módosított dokumentumok nyilvántartásba vételét.

2. Szolgáltatások felügyelete

A Hatóság a 2010. évben elvégezte mind az öt, nyilvántartásában már korábban is minősített szolgáltatást ténylegesen nyújtóként szereplő szervezet (MÁV Informatika Zrt., Microsec Kft., NetLock Kft., Magyar Telekom Nyrt., Siemens Zrt.) kötelező éves helyszíni ellenőrzését. Az elsőként felsorolt három szolgáltató kínálatában megtalálható a hitelesítés-szolgáltatás, az időbélyegzés szolgáltatás és az aláírás-létrehozó adat elhelyezése aláírás-létrehozó eszközön szolgáltatás (eszköz-szolgáltatás), így az ellenőrzés mindhárom szolgáltatásra kiterjedt. A Microsec Kft. esetében a fentiek mellett az ellenőrzés tárgyát képezte a minősített elektronikus archiválás szolgáltatás is. A Magyar Telekom Nyrt esetében a minősített időbélyegzés szolgáltatás, míg a Siemens Zrt.-nél a minősített elektronikus archiválás szolgáltatás ellenőrzésére került sor.

Az ellenőrzés során a Hatóság kiemelten vizsgálta a szolgáltatók működésében az eltelt egy év alatt bekövetkezett változásokat, továbbá a szolgáltatók tartalék helyszíneit és a kriptográfiai algoritmusváltásra való felkészültségüket. Ennek keretében áttekintette a szolgáltatók szabályzatainak, szervezetének, eljárásainak, informatikai rendszereinek, valamint a rendszerek és a szolgáltatás környezetének változásait. A dokumentumok áttekintésén és a szolgáltatók szóbeli beszámolóin túl egyes folyamatok működését helyszíni ellenőrzés keretében is vizsgálta. Emellett a szolgáltatóktól információt kért a működésük során bekövetkezett rendkívüli eseményekről, az ezek kezelésére és – amennyiben lehetséges – megelőzésére tett intézkedéseikről is. Ugyancsak kitért a Hatóság a szolgáltatók működésével kapcsolatban a korábbi ellenőrzések során határozatba foglaltak teljesítésére, a nem megfelelőségek javítására tett intézkedések körében utóellenőrzést folytatott le.

A minősített szolgáltatók ellenőrzésének alapján megállapítható volt, hogy a szolgáltatások működése az előző ellenőrzés óta eltelt egy év alatt általában véve megfelelt a jogszabályok és a szolgáltatói szabályzatok követelményeinek, a Hatóság által tett észrevételek kezelése is általában véve megfelelő volt. Mind az öt szolgáltató rendelkezik az elsődleges szolgáltatói helyszíntől fizikailag elkülönített tartalék helyszínnel. Az algoritmusváltásra felkészültek, az áttérés folyamatban van.

A Hatóság az éves helyszíni ellenőrzésekhez kapcsolódóan a következő területeken talált eltéréseket:

Ellenőrzött terület megnevezése	Érintett szolgáltatók száma
Felelősségbiztosítás	1
Pénzügyi követelmények	1
Irányítási és ellenőrzési követelmények	5
Személyzet biztonsági követelmények	2
Üzemeltetési és hozzáférési biztonság	1
Fizikai és környezeti biztonság	1
A folyamatos szolgáltatás biztosítása	1
Szolgáltatási szabályzat	3

Az ellenőrzések során megállapított nem megfelelőségek korrigálására a szolgáltatókkal egyeztetett, határidőket is tartalmazó határozatban előírt feladatlista alapján került sor, utóellenőrzésük a 2010. év során folyamatosan zajlott, illetve a 2011. évi piacfelügyeleti tevékenység keretében tervezett. Ugyanakkor a megállapított nem megfelelőségek – figyelembe véve a minősített szolgáltatások iránti, folyamatosan bővülő, de összességében még alacsonyabb fokú keresletet is – nem voltak olyanak tekinthetők, amelyek a szolgáltatások megbízhatóságát és biztonságát alapvetően befolyásolták volna.

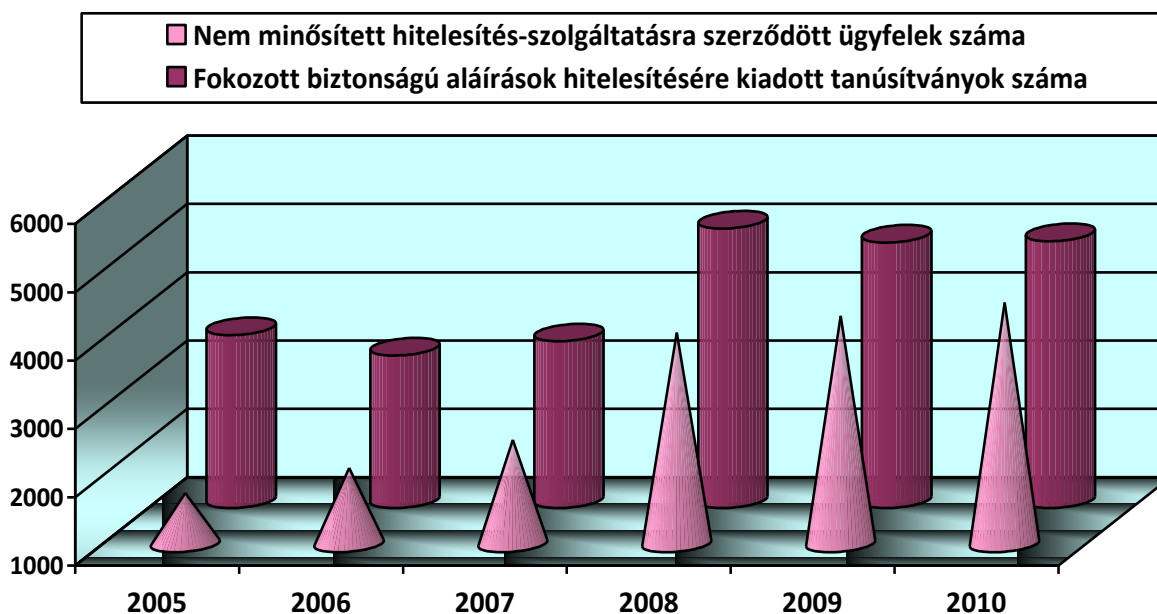
A Hatóság az Eat. 21. § a) pontjának megfelelően döntéseiben felhívta a szolgáltatók figyelmét az előírások betartására, illetve a feltárt eltérések megszüntetésére. A felügyeleti tevékenységével kapcsolatos határozatait és végzéseit nyilvánosságra hozta, ezek a következő Internet címen érhetők el:

<http://www.nmhh.hu/?id=dokumentumtar&mid=2466&lang=hu>

A Hatóság az intézkedésekkel kapcsolatos döntései során mérlegelte a jogsértések súlyát, gyakoriságát, az okozható, illetőleg okozott kár mértékét, azt, hogy minősített szolgáltatóval szemben kellett eljárni, továbbá a korábbi intézkedéseit az adott szolgáltatóval szemben. Az előbbiekből alapján döntéseiben elegendő volt az Eat. 21. § (1) bekezdésének a) pontjában foglaltak alkalmazása, vagyis a szolgáltatók figyelmének felhívása a követelmények betartására, további intézkedések, illetve szankciók alkalmazására nem került sor.

A nem minősített szolgáltatók esetében a Hatóság az év folyamán folyamatosan figyelemmel kísérte a nyilvántartásában szereplő adatok aktualitását, illetve azt, hogy a Hatósághoz érkeznek-e a szolgáltatásokkal kapcsolatban bejelentések, panaszok. A szolgáltatók bejelentett adataiban történt változások tudomására jutása esetében kezdeményezte az érintett szolgáltatónál a bejelentés megtételét. A szolgáltatásokkal kapcsolatban bejelentés, panasz a Hatósághoz nem érkezett.

A nem minősített szolgáltatók esetében helyszíni ellenőrzésre, illetve az Eat. 21-23. § szerinti intézkedés, vagy szankció alkalmazására nem került sor.

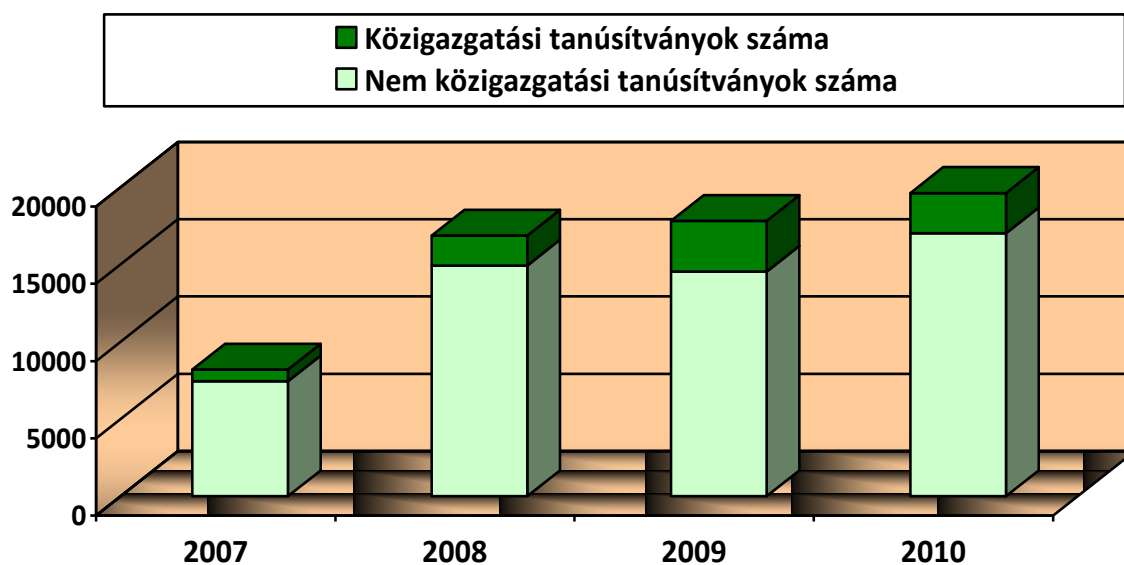

3. A közigazgatási hatósági elektronikus ügyintézésben alkalmazható elektronikus aláírásokkal kapcsolatos hatósági feladatok

A 2010. március 27-ig hatályos, a közigazgatási hatósági eljárásokban felhasznált elektronikus aláírásokra és az azokhoz tartozó tanúsítványokra, valamint a tanúsítványokat kibocsátó hitelesítésszolgáltatókra vonatkozó követelményekről szóló 194/2005. (IX. 22.) Korm. rendelet 11. §-a, továbbá az előbbi rendeletet felváltó, az elektronikus aláírás közigazgatási használatához kapcsolódó követelményekről és az elektronikus kapcsolattartás egyes szabályairól szóló 78/2010. (III. 25.) Korm. rendelet 18. §-a szerint a Hatóság nyilvántartást vezetett a közigazgatási követelményeknek megfelelő hitelesítési rendekről és azokról a hitelesítés-szolgáltatókról, amelyek ezek alapján tanúsítványokat bocsátanak ki.

A követelményeknek megfelelő új hitelesítési rend bejelentésére, illetve a már nyilvántartott hitelesítési rendek tartalmában változásokra a 2010. évben sem került sor.

A hatályos kormányrendelet, valamint a közigazgatási követelményeknek megfelelő hitelesítési rendek előírásainak való megfelelést a Hatóság a 2010. évi piacfelügyeleti tevékenysége során, az általános szolgáltatás-felügyeleti tevékenységbe integráltan végezte. Ennek során külön figyelmet fordított, illetve fordít a 2010. március 28-tól hatályos kormányrendelet alapján megváltozott követelmények betartásának ellenőrzésére.

Megállapítható, hogy a közigazgatásban felhasználható tanúsítványok kibocsátására – nem túl magas számban (tanúsítványok közel 15%-a) – a 2010. évben is sor került.

4. A jogszabályi környezet változása

2010. év folyamán a törvényi szintű szabályozás csak kis mértékben, más törvényi szabályozással összefüggően módosult. Így a bűnügyi nyilvántartási rendszer átalakításával összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi CXLIX. törvény értelmében, a büntetlen előélet igazolásával kapcsolatos rendelkezések, illetve az ezzel összefüggő adatkezelési szabályok változtak kis mértékben. A továbbiakban a szolgáltató ellenőrzi, hogy vezetői, illetve alkalmazottai megfelelnek-e a büntetlen előélet követelményének, illetve annak, hogy foglalkozástól való eltiltás hatálya alatt nem állnak. A törvény részletesebb szabályozást tartalmaz a hatósági ellenőrzés, illetve - a szakértők vonatkozásában - a nyilvántartásba vételi eljárás keretében megszerzett, bűnügyi nyilvántartásban szereplő adatok kezelésére.

Az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény 2010-ben a Hatóság szervezeti változásával összefüggően módosult.

Nagy változást jelentett azonban a közigazgatásban használható elektronikus aláírásokkal kapcsolatos követelményrendszer változása. A korábbi újonnan felváltó 78/2010. (III. 25.) Korm. rendelet új, megváltozott feltételeket támasztott a közigazgatási hatósági eljárásokban felhasználható aláírásokkal, illetve tanúsítványokkal szemben. A biztonságos aláírás-létrehozó eszköz előírása szigorítás, ugyanakkor a viszontazonosítás kötelező alkalmazásának eltörlése, valamint az álnév használatában történő változás mindenképpen egyszerűbb és könnyebben alkalmazható körülményeket teremtett ezen a téren. A Hatóság az új feltételeknek való megfelelés ellenőrzésére külön figyelmet fordított, ezzel összefüggően azonban eltérést nem állapított meg.